

**Åtvidabergs
kommun**

Riktlinjer kemisk bekämpning

Fastställd av bygg- och miljönämnden datum 2016-04-19 § 25
Dnr. 2016-MK0116

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Lagstiftning	4
Miljömålen	6
Inom Åtvidabergs kommun	7
Vägområden	7
Banvall	7
Område där allmänheten får färdas fritt	8
Tomtmark för flerfamiljshus	8
Gårdar till förskolor och skolor eller allmänna lekplatser	8
Allmänna parker och trädgårdar	8
Idrottsanläggningar	9
Planerings- och anläggningsarbete	9
Vägområden, grusytor och hårdgjorda ytor	9
Vattenskyddsområde	10

Bakgrund

Dessa riktlinjer är en ny version av de riktlinjer som fastställdes av miljönämnden 2014-02-18, Dnr. 2014-MN0017. Detta med anledning av ny förordning, Förordning om bekämpningsmedel (SFS 2014:425) som trädde i kraft den 15 juli 2014 samt Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) som trädde i kraft 11 juni 2015.

Bygg- och miljönämndens handläggning syftar bland annat till att reglera användningen av bekämpningsmedel på ett sådant sätt att människor och människors egendom inte skadas och att kvaliteten hos yt- och grundvatten inte försämras samt att den vilda floran och faunan så långt möjligt skyddas mot oavsiktlig påverkan.

All kemisk bekämpning mot ogräs påverkar miljön negativt. Bekämpningsmedel som man tidigare trott vara lätt nedbrytbart har visat sig stanna kvar längre i miljön än man tidigare trott. Kemikalieinspektionen värderar riskerna för miljön som mindre om man använder kemiska bekämpningsmedel som innehåller naturligt förekommande ämnen. Ättiksyra är ett sådant ämne, men inte det syntetiskt framställda bekämpningsmedlet glyfosat.

Glyfosat påverkar tillverkningen av en viss aminosyra i växterna. Denna process är specifik för växter och är därför relativt harmlös för människor. Den är däremot skadlig för i princip alla land- och vattenlevande växter. Glyfosat har hittats i bottensediment i till exempel åar. Denna typ av ansamling av icke nedbrutna kemiska ämnen i naturen betraktas normalt som en varningsklocka eftersom det kan leda till en framtida negativ miljöpåverkan.

Miljöriskerna bedöms vara stora vid användning av glyfosatpreparat på hårdgjorda ytor som avvattnas till dagvattenbrunn och på hårdgjorda ytor med avrinning direkt till vattendrag.

Spridning av bekämpningsmedel bör bara ske där det är absolut nödvändigt och mekanisk eller termisk bekämpning inte är ett realistiskt alternativ. Avstrykningsmetoden är att föredra framför besprutning.

Lagstiftning

Enligt "Förordningen om bekämpningsmedel" (SNFS 2014:425), 41 § är det förbjudet att utan skriftlig anmälan till kommunens bygg- och miljönämnd yrkesmässigt använda växtskyddsmedel inom följande områden:

1. på vägområden, för att förhindra spridning av invasiva främmande arter eller andra arter som omfattas av föreskrifter om bekämpning som Statens jordbruksverk har meddelat,
2. på banvallar, och
3. inom områden som inte omfattas av krav på tillstånd enligt 40 § och som har en sammanhängande area överskridande 1 000 kvadratmeter där allmänheten får färdas fritt.

Kravet på anmälan i första stycke 3 gäller inte användning av åkermark.

Den anmälningspliktiga verksamheten får påbörjas tidigast fyra veckor efter att anmälan har gjorts, om inte nämnden bestämmer något annat.

Enligt "Förordningen om bekämpningsmedel" (SNFS 2014:425), 40 §. Är det förbjudet att utan särskilt tillstånd av kommunens bygg- och miljönämnd yrkesmässigt använda växtskyddsmedel:

1. på tomtmark för flerfamiljshus,
2. på gårdar till skolor och förskolor,
3. på lekplatser som allmänheten har tillträde till,
4. i parker och trädgårdar dit allmänheten har tillträde,
5. inom idrotts- och fritidsanläggningar,
6. vid planerings- och anläggningsarbeten.
7. på vägområden samt på grusytor och andra mycket genomsläppliga ytor, och,
8. på ytor av asfalt eller betong eller andra hårdgjorda material
9. inom skyddsområde för vattentäkt,

Tillståndsplikten i första stycket 7 och 8 gäller inte användning av växtskyddsmedel

1. på vägområden, för att förhindra spridning av invasiva främmande arter eller andra arter som omfattas av föreskrifter om bekämpning som Statens jordbruksverk har meddelat, eller
2. på banvallar

Tillstånd skall sökas av den som ska utföra spridningen eller, efter skriftlig överenskommelse, av den som nyttjar marken

Anmälan och ansökan om tillstånd skall göras till bygg- och miljönämnden minst fyra veckor före avsedd spridning. Enligt "Förordning om miljöstraffsavgift" (2012:259) tas miljöstraffsavgift ut om spridning sker utan att anmälan gjorts till miljönämnden. Vid utebliven ansökan är detta ett miljöbrott och åtalansmälan sker enligt Miljöbalken.

Enligt NFS 2015:2 8 kap.1 §. Ska den som avser att sprida växtskyddsmedel enligt 2 kap.45 § förordningen om bekämpningsmedel (2014:425) senast en vecka före spridningen informera om den på väl synliga anslag. Informationen ska lämnas på anslag av minst A5-format av väderbeständigt material. Anslagen ska innehålla

1. karta eller annan beskrivning av spridningsområdets läge och areal,
2. kontaktuppgifter till den som ska sprida växtskyddsmedel samt i förekommande fall till den för vars räkning spridningen sker,
3. syftet med spridningen,
4. växtskyddsmedlets namn och registreringsnummer med upplysning om verksamt ämne,
5. beskrivning av spridningsmetod, och
6. beräknad tidpunkt eller tidsperiod för spridningen.

Anslagen ska sitta kvar minst en månad efter spridningen.

Miljömålen

Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som beskriver vad miljöarbetet i Sverige ska leda till. Inom varje mål finns preciseringar som mer förtydligar målen och vad innebörden av det är. Riktlinjer för spridning av kemiska bekämpningsmedel syftar till att bidra till att uppfylla målen giftfri miljö, levande sjöar och vattendrag samt grundvatten av god kvalitet.

Miljömål Precisering	Nivå
 <p>Giftfri miljö</p> <p><i>"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna."</i></p>	
Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.	Nationell
 <p>Levande sjöar och vattendrag</p> <p><i>"Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärdet samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas."</i></p>	
Sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	Nationell
Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras	Lokalt
 <p>Grundvatten av god kvalitet</p> <p><i>"Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag."</i></p>	
Grundvattnet är med få undantag av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning.	Nationell
Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning	Lokalt

Inom Åtvidabergs kommun

Vid anmälan och ansökan angående spridning av kemiska bekämpningsmedel inom Åtvidabergs kommun gäller även följande, förutom det som tidigare har angetts.

Spridning får inte ske vid blåsigt väder.

Spridning får inte ske nära dagvattenbrunn, dike eller vattendrag.

Extra försiktighet ska iakttas vid påfyllning. Stå på lämplig plats och se till att ha absorptionsmedel tillgängligt. Rengöring av utrustningen ska ske på särskild lämplig plats utan dagvattenbrunn.

Vägområden

Med invasiva främmande arter avses arter som införs från andra delar av världen och sprider sig samt konkurrerar ut inhemska arter. De innebär då ett stort hot mot den biologiska mångfalden. Exempel på invasiva arter är jätteloka, jättebalsamin, lupin med flera.

Banvall

Med banvall avses ett område för spårbunden trafik. Allmänheten har inte tillträde till dessa områden.

Glyfosatpreparat för bekämpning av ogräs tillåts tillsvidare på banvallar belägna utanför särskilt känsliga områden om det krävs för att upprätthålla säkerheten och om alternativa metoder eller preparat inte ger tillräcklig effekt.

Inom särskilt känsliga områden tillåts endast kemiska bekämpningsmedel som innehåller naturligt förekommande ämnen som värderas med mindre risker för miljön. Preparat med ättiksyra som är registrerat för ogräsbekämpning, pelargonsyra eller, ur miljö- och hälsosynpunkt, likvärdiga verksamma substanser tillåts. Preparat med glyfosat som verksamma substans tillåts inte.

Med särskilt känsliga områden avses:

1. områden nära vattendrag eller låglänta områden som ofta översvämmas,
2. områden som är särskilt skyddsvärda ur biotopsynpunkt,
3. tätbebyggt område
4. andra områden där miljönämnden bedömer att det föreligger risker för människors hälsa eller miljö

Ogräståg

Inom tätbebyggda områden tillåts inte spridning med ogräståg om det inte klart kan visas att risken för vindavdrift är försumbar. Spridning med avstrykare eller ryggspruta kan tillåtas inom dessa områden. Spridning på järnvägsövergångar och stationsområde tillåts inte, eftersom de är tillgängliga för allmänheten.

Område där allmänheten får färdas fritt

Med område där allmänheten får färdas fritt och som har en sammanhängande area som överskrider 1 000 kvadratmeter avses alla allemansrättsliga områden med undantag för åkermark och som inte omfattas av tillstånd.

Mekanisk bekämpning såsom handrensning, ogräsborstning eller användning av grästrimmer förordas i första hand tillsammans med termisk bekämpning såsom flamning eller ångning.

Tomtmark för flerfamiljshus

För yrkesmässig spridning utomhus på tomtmark för flerfamiljshus krävs tillstånd hos bygg- och miljönämnden av den som ska utföra spridningsarbetet.

Preparat med ättiksyra som är registrerat för ogräsbekämpning, pelargonsyra eller, ur miljö- och hälsosynpunkt, likvärdiga verksamma substanser tillåts i planteringsytor och på hårdgjorda ytor, där påverkan på vattendrag till följd av avrinning bedöms som försumbar. Preparat med glyfosat som verksamma substans tillåts inte

Gårdar till skolor och förskolor eller allmänna lekplatser

Exempel på områden där lekande barn uppehåller sig är gårdar till skolor, förskolor, fritidshem och liknande samt lekplatser.

Bekämpning ska inte tillåtas inom dessa områden utom i undantagsfall. Sådana fall bör vara sällsynta men kan förekomma då det är påkallat ur hälsoskyddssynpunkt, exempel för bekämpning av jätteloka då manuella metoder inte är möjliga eller tillräckliga. Syftet är att begränsa barns exponering för bekämpningsmedel på områden som är avsedda för barn, direkt såväl som indirekt

Tillstånd lämnas inte till kemisk bekämpning på ytor där lekande barn förväntas uppehålla sig.

Allmänna parker och trädgårdar

För yrkesmässig spridning i allmänna parker och trädgårdar krävs tillstånd hos bygg- och miljönämnden av den som ska utföra spridningsarbetet. Kyrkogårdar ingår även i denna kategori.

Mekanisk bekämpning såsom handrensning, ogräsborstning eller användning av grästrimmer förordas i första hand tillsammans med termisk bekämpning såsom flamning eller ångning.

Preparat med ättiksyra som är registrerat för ogräsbekämpning, pelargonsyra eller, ur miljö- och hälsosynpunkt, likvärdiga verksamma substanser tillåts i planteringsytor och på hårdgjorda ytor, där påverkan på vattendrag till följd av avrinning bedöms som försumbar. Preparat med glyfosat som verksamma substans tillåts inte.

Idrottsanläggningar

Med idrottsanläggning avses en anläggning för utövning av idrott utomhus. Begreppet omfattar hela anläggningen, alltså även områden runt klubbhus och liknande. Golfbanor, fotbollsplaner, tennisbanor, skyttebanor och ridanläggningar är några exempel.

Senast fyra veckor innan kemiska bekämpningsmedel ska spridas utomhus på en idrottsanläggning ska en ansökan göras. Detta gäller oavsett områdets storlek.

Planerings- och anläggningsarbete

Med planerings- och anläggningsarbeten menas i detta sammanhang nyplanering och nyanläggning. Restaurering eller förbättring av exempelvis cykelbanor och vägar behandlas under "Vägområden, grusytor och hårdgjorda ytor".

Tillstånd till kemisk bekämpning i samband med planerings- och anläggningsarbeten lämnas inte. I de fall tillståndsansökningar inkommer ställer bygg- och miljönämnden krav på utföraren att utreda vilka alternativ som finns.

Vägområden, grusytor och hårdgjorda ytor

Framförallt handlar det här om spridning på vägområden, grusytor, gång- och cykelbanor, gatufuger och liknande ytor som inte faller under 40 §, vilken gäller anmälan.

Mekanisk bekämpning såsom handrensning, ogräsborstning eller användning av grästrimmer förordas i första hand tillsammans med termisk bekämpning såsom flamning eller ångning.

Preparat med ättiksyra som är registrerade för ogräsbekämpning, pelargonsyra eller, ur miljö- och hälsosynpunkt, likvärdiga verksamma substanser tillåts i planteringsytor och på hårdgjorda ytor, där påverkan på vattendrag till följd av avrinning bedöms som försumbar. Preparat med glyfosat som verksamma substans tillåts inte.

Vattenskyddsområde

För spridning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde gäller Naturvårdsverkets författningssamling NFS 2015:2 "*Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel*"

6 kap.1 § rörande tillstånd för användning i vattenskyddsområde.

"Det är förbjudet att utan särskilt tillstånd av den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus inom de delar av ett vattenskyddsområde som betecknas som vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon.

Om ett vattenskyddsområde inte har indelats i zoner gäller förbudet mot användning utan tillstånd enligt första stycket inom hela vattenskyddsområdet"

För mer information hänvisas till vattenskyddsområdets skyddsföreskrifter.

Förbud mot spridning gäller även i anslutning till vattentäkt utan skyddsföreskrifter.